

Vergaderjaar 2008–2009

29 355

Gelijke behandeling voor mensen met een handicap of een chronische ziekte

Nr. 39

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 juni 2009

Mede namens de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Justitie, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Verkeer en Waterstaat en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, alsmede de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap mevrouw Van Bijsterveldt-Vliegenthart, zend ik u hierbij het verslag over de doeltreffendheid en de effecten van de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz) in de praktijk.

1. Inleiding

De Wgbh/cz is op 1 december 2003 in werking getreden. Artikel 13 van de Wgbh/cz verplicht de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) in overeenstemming met de betrokken bewindspersonen de Staten-Generaal binnen 5 jaar verslag uit te brengen over de doeltreffendheid en de effecten van de Wgbh/cz in de praktijk. Met de Wgbh/cz heeft het kabinet destijds beoogd zowel de rechtsbescherming als de participatie van mensen met een handicap of chronische ziekte te verbeteren.

Iedereen moet mee kunnen doen in de samenleving. Daar is de Wgbh/cz voor bedoeld. Een handicap of chronische ziekte mag geen reden zijn om iemand te belemmeren in zijn of haar participatie, of anders te behandelen zelfs als daar aanpassingen voor nodig zijn. De Wgbh/cz geeft personen met een handicap of chronische ziekte het recht gelijke behandeling op te eisen als dat recht niet spontaan gegeven wordt. Het kabinet concludeert dat de Wgbh/cz de beoogde rechtsbescherming biedt. De individuele rechtsbescherming van personen met een handicap of chronische ziekte wordt erdoor verbeterd. Zo kan de Wgbh/cz ook worden gezien als een stap vooruit in het bevorderen van de participatie van personen met een handicap of chronische ziekte. Meer voorlichting is evenwel nodig. Een betere bekendheid kan bijdragen aan een intensiever gebruik van dit wettelijke instrument en aan een bredere verspreiding van gelijke-

behandelingsnormen in de samenleving. Deze uitkomst vormt een ondersteuning voor de kabinetsambitie tot verdere uitbreiding van de Wgbh/cz.

Dit verslag richt zich met name op het effect van de Wgbh/cz op de individuele rechtsbescherming en het optreden van de beoogde maatschappelijke gedragsveranderingen ten aanzien van personen met een handicap of chronische ziekte. In deze brief wordt in hoofdstuk 2 eerst ingegaan op de achtergrond en de doelstellingen van de Wgbh/cz en op de verhouding van de Wgbh/cz ten opzichte van het overige beleid dat tot doel heeft de participatie van personen met een handicap of chronische ziekte te bevorderen. Daarbij komt tevens de tijdens de wetsbehandeling gedane toezegging over de monitoring van de mogelijk (financiële) belasting van (onderwijs)instellingen aan de orde. In hoofdstuk 3 wordt de bruikbaarheid van de Wgbh/cz als instrument voor individuele rechtsbescherming en de afstemming met andere relevante wetgeving behandeld. Hoofdstuk 4 gaat in op het effect van de Wgbh/cz op de terreinen arbeid en beroepsonderwijs en de samenleving in den brede. In de hoofdstukken 5 en 6 komen respectievelijk de conclusies over de bekendheid van de wet en de aanbevelingen over de uitbreiding van de Wgbh/cz en de overige gelijke behandelingstrajecten aan de orde.

Evaluatieonderzoeken

Ten behoeve van dit verslag over doeltreffendheid en de effecten van de Wgbh/cz in de praktijk zijn verschillende onderzoeken verricht:

- Het rapport «Beperkingen, recht en gelijkheid. Evaluatie van de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte» van het Verwey-Jonker Instituut;
- Het rapport «Zonder vallen en opstaan. Bevindingen van de Commissie Gelijke Behandeling over de werking van de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte in de praktijk» van de Commissie Gelijke Behandeling (CGB). De Cgb doet in dit rapport op grond van artikel 12 van de Wgbh/cz verslag over haar bevindingen ten aanzien van de werking van de Wgbh/cz in de praktijk;
- De rapportage «Bekendheid met de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte en de Commissie Gelijke Behandeling» van het NIVEL;
- De rapportage «Wet Gelijke Behandeling op grond van Handicap of Chronische Ziekte in het mbo, Een verkennende studie naar de financiële belasting voor mbo-instellingen bij het uitvoeren van de WGBHC» van Risbo/OECC/SEOR;
- Het rapport «Studeren met een functiebeperking, resultaten van een onderzoek onder eerstejaarsstudenten» van Risbo en SEOR.

Met mijn brief van 5 maart jl. (Kamerstukken II 2008/09, 24 170, nr. 92) heb ik u reeds de bevindingen van de Cgb toegezonden, de overige onderzoeken waarop deze evaluatie gebaseerd is, vindt u bijgaand.¹

Consultatie

De Chronisch zieken en Gehandicapten Raad Nederland (CG-raad), Art. 1 (de landelijke vereniging ter voorkoming en bestrijding van discriminatie op alle gronden), de Cgb, het Landelijk Platform GGz en de Stichting van de Arbeid (Star) zijn gevraagd een oordeel te geven over de evaluatie van de Wgbh/cz.

Art. 1 onderschrijft de conclusie dat de uitleg van de Wgbh/cz niet tot problemen leidt en is tevreden over de structurele en individuele maatregelen die in een meerderheid van de zaken, die voorgelegd worden aan de Cgb, kunnen worden getroffen. Art. 1 merkt tevens op dat anti-

---

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

discriminatiebureaus, als voorportaal voor de Cgb, over waardevolle gegevens inzake klachten en meldingen beschikken die tot op heden niet gebruikt zijn bij het onderzoek naar de werking van de Wgbh/cz. Art. 1 beveelt aan nadrukkelijker rekening te houden met de positie van de anti-discriminatiebureaus en bij de publiciteitscampagne over de Wet op de gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen specifiek aandacht te geven aan de rechten en plichten die voortvloeien uit de Wgbh/cz. Meer in zijn algemeenheid is Art. 1 van mening dat het systeem van de gelijke-behandelingswetgeving enkele belangrijke tekortkomingen bevat. Zo worden vrijwel alle zaken aan de Cgb en niet aan de rechter voorgelegd, overtreders van de norm worden nooit met een sanctie geconfronteerd en de normstelling van de Cgb kan niet worden getoetst door hogere rechterlijke instanties. De CG-raad geeft aan zich op verschillende onderdelen te kunnen vinden in de reactie van het kabinet, betreft in zijn commentaar tevens het overige participatiebevorderend beleid, vraagt aandacht voor het belang van een positieve en realistische beeldvorming en benadrukt de samenhang tussen deze evaluatie en de overige gelijke behandelings-trajecten. De CG-raad wijst tevens op een aantal tegenstrijdigheden in de verschillende wettelijke regelingen en benadrukt daarmee het belang van mijn toezegging in het Algemeen Overleg op 29 januari jongstleden (Kamerstukken II 2008/09, 24 170. nr. 91). De Cgb gaat in haar reactie voornamelijk in op de wijze waarop binnen het beroepsonderwijs wordt omgegaan met de positie van studenten met een handicap of chronische ziekte. De Star concludeert op grond van het ontbreken van empirische informatie dat de Wgbh/cz een miniem effect heeft op de arbeidsparticipatie en deel uit maakt van een breder palet van wet- en regelgeving dat wel een stimulans vormt voor de verbetering van de positie van mensen met een handicap of chronische ziekte. VNO-NCW ziet het belang van de participatiebevorderende maatregelen en stelt dat dit eerste spoor ook binnen de uitbreiding goederen en diensten benadrukt zou moeten worden. De werkgevers stemmen volledig in met de evaluatie. De vakbonden wijzen op de bevindingen van de Cgb dat slechts weinig oordelen op het gebied van arbeid over doeltreffende aanpassingen gaan en missen onderzoeksgegevens over het aantal geschillen tussen werknemers en werkgevers en over de aard van de aanpassingen en de kosten daarvan.

2. Achtergrond

De Wgbh/cz is op 1 december 2003 in werking getreden. Met de Wgbh/cz is een belangrijk deel van richtlijn 2000/78/EG van de Raad van de Europese Unie van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep geïmplementeerd. Bij de totstandkoming van de Wgbh/cz is gekozen voor een aanbouwwet. Een wet met een beperkte reikwijdte die stapsgewijs met terreinen kan worden uitgebreid. Bij de inwerkingtreding was de wet alleen van toepassing op de terreinen arbeid, beroepsonderwijs en openbaar vervoer. Dit verslag heeft alleen betrekking op de terreinen arbeid en beroepsonderwijs omdat het onderdeel openbaar vervoer nog niet in werking is getreden.

Doelstelling van de Wgbh/cz

De Wgbh/cz heeft tot doel discriminatie vanwege handicap of chronische ziekte te bestrijden en gelijke behandeling van personen met een handicap of chronische ziekte te bevorderen.

Gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte betekent dat iemand met een handicap of chronische ziekte niet anders behandeld wordt dan wanneer hij of zij geen handicap of chronische ziekte heeft. Dat houdt bijvoorbeeld in dat er niet bij voorbaat vanuit wordt gegaan dat iemand in een rolstoel bepaalde activiteiten wel niet zal willen of kunnen

uitvoeren. Dat houdt ook in dat er gezorgd wordt voor aanpassingen waardoor bijvoorbeeld de werknemer met een visuele beperking zijn werkzaamheden kan uitvoeren. Het ongelijk behandelen van personen met een handicap of chronische ziekte is discriminatie.

De Wgbh/cz biedt een instrument om de individuele rechtsbescherming van personen met een handicap of chronische ziekte te verbeteren. Personen met een handicap of chronische ziekte die het vermoeden hebben ongelijk behandeld te worden op het gebied van arbeid of beroepsonderwijs kunnen de Cgb of de rechter vragen daarover een uitspraak te doen. Gelijke behandeling en het voorkomen van discriminatie zijn even goed belangrijk om een betere participatie van personen met een handicap of chronische ziekte in de samenleving mogelijk te maken. Uit de memorie van toelichting van de Wgbh/cz (Kamerstukken II 2001/02, 28 169, nr. 3, blz. 2) blijkt dan ook dat de verwachtingen over de werking van de Wgbh/cz zich niet alleen beperkten tot het effect op de individuele rechtsbescherming. De verwachting was dat het wetsvoorstel tevens positief zou bijdragen aan het denken over en het benaderen van personen met een handicap of chronische ziekte. De Wgbh/cz zou als gevolg van de daarmee gepaard gaande maatschappelijke gedragsverandering een positief effect hebben op de participatie van deze groep. Hoewel de Wgbh/cz slechts op een beperkt aantal terreinen van toepassing is, zou deze gedragsverandering zich – als een «olievlek» – over meer maatschappelijke terreinen kunnen uitbreiden.

Beleid gericht op de bevordering van de maatschappelijke participatie

«Ieder mens telt mee en ieder mens is nodig» aldus de Troonrede van 2007. In het Beleidsprogramma 2007–2011 «Samen werken samen leven» heeft het kabinet de maatschappelijke participatie van alle burgers, met en zonder beperking, tot speerpunt van beleid benoemd. De maatschappelijke participatie van personen met een handicap of chronische ziekte heeft prioriteit gekregen binnen het beleid van dit kabinet. De regering wil stimuleren dat personen met een handicap of chronische ziekte gelijke kansen hebben om zich te ontplooien en aan de samenleving deel te nemen. Binnen dit participatiebevorderend beleid wordt een onderscheid gemaakt tussen het eerste en het tweede beleidsspoor.

Het eerste spoor is het voorwaardenscheppend en stimulerend beleid zoals dat is vastgelegd in bijvoorbeeld de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de regelingen voor het persoonsgebonden budget (pgb), de Leerling Gebonden Financiering (LGF) en de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (Wet WIA). Het tweede spoor, waarvan de Wgbh/cz een belangrijk onderdeel is, is gericht op het verbeteren van de individuele rechtsbescherming van personen met een handicap of chronische ziekte die geconfronteerd worden met verboden onderscheid.

Door het samenspel tussen het eerste en tweede spoor wordt de gelijkwaardige participatie van personen met een handicap of chronische ziekte in de samenleving bevorderd. De wijze waarop en de mate waarin vastgesteld kan worden of de Wgbh/cz effect heeft op de bevordering van de participatie van personen met een handicap of chronische ziekte krijgt specifiek aandacht in hoofdstuk 4 van dit verslag.

Kosten van aanpassingen

Tijdens de wetsbehandeling (Kamerstukken II 2001/02, 28 169, nrs. 3 en 5) zijn de effecten van de wet voor de individuele bedrijven en instellingen op het gebied van arbeid en beroepsonderwijs aan de orde geweest. Aangenomen werd dat werkgevers zich ten gevolge van dit wetsvoorstel

niet geconfronteerd zouden zien met onoverkomelijke kosten. De verschillende wettelijke voorzieningen zouden voldoende mogelijkheden bieden om de krachtens de Wgbh/cz verplichte doeltreffende aanpassingen te bekostigen (Kamerstukken II 2001/02, 28 169, nr. 3, blz. 20). Gezien de bevinding van de Cgb dat slechts drie van de 97 oordelen op het gebied van arbeid over de doeltreffende aanpassing gaan, kan geconcludeerd worden dat de doeltreffende aanpassing inderdaad nauwelijks aanleiding geeft tot geschillen tussen werknemers en werkgevers.

In de memorie van toelichting van de Wgbh/cz werd verondersteld dat de aanbieders van het beroepsonderwijs met grotere kosten geconfronteerd zouden worden de werkgevers (Kamerstukken II 2001/02, 28 169, nr. 3, blz. 21). Uit recente kostenonderzoeken onder een beperkt aantal instellingen van het hoger en middelbaar beroepsonderwijs bleek dat vrijwel niet geregistreerd wordt welke extra kosten gemaakt worden om een deelnemer met een beperking goed te kunnen begeleiden. Hoewel het percentage studenten met een handicap of chronische ziekte toeneemt, lijkt de bijgevolg toegenomen vraag naar doeltreffende aanpassingen goed te kunnen worden opgevangen binnen de reguliere onderwijsmiddelen en de specifieke middelen die het ministerie van OCW ter beschikking heeft gesteld. Veel van de maatregelen, die instellingen nemen voor deelnemers met een handicap of chronische ziekte, werden ook al genomen voor de inwerkingtreding van de Wgbh/cz en kunnen daarom niet als kosten als gevolg van de Wgbh/cz worden aangemerkt.

3. Werking van de Wgbh/cz als instrument van rechtsbescherming

De Wgbh/cz werkt goed, dat is de conclusie van de Cgb en het Verwey-Jonker Instituut. De Cgb ervaart geen grote problemen bij het uitleggen en toepassen van de Wgbh/cz in de praktijk, zo concludeert zij in het rapport «Zonder vallen en opstaan». Het Verwey-Jonker Instituut bevestigt deze bevinding van de Cgb en beschrijft de Wgbh/cz als helder, eenduidig en uitvoerbaar.

Gebruik van de Wgbh/cz

Het aantal verzoeken om een oordeel op de grond handicap of chronische ziekte bedraagt jaarlijks 13–14% (tussen de 58 en 89) van het totaal aantal verzoekschriften voor de in totaal 12 gronden waarover de Cgb haar oordeel mag geven. Een groot deel van deze verzoeken heeft betrekking op terreinen die niet onder de Wgbh/cz vallen en waarover de Cgb dus geen oordeel kan geven. Tevens komt het regelmatig voor dat een werkgever of een beroepsopleiding nadat er een klacht is ingediend alsnog bereid is een oplossing te zoeken. In reactie op de resterende verzoeken geeft de Cgb per jaar gemiddeld iets meer dan 30 oordelen uit.

De meeste oordelen hebben betrekking op het terrein arbeid en gaan dan over arbeidsvoorwaarden, de beëindiging van de arbeidsrelatie en de werving- en selectieprocedures. Op het terrein van het beroepsonderwijs gaan de oordelen het vaakst over de doeltreffende aanpassing en daarnaast over bejegening en de toelating tot en toegankelijkheid van de onderwijsinstelling. De Cgb stelt vast dat naar aanleiding van 74% van de oordelen maatregelen worden getroffen; bij 63% van de oordelen is er sprake van structurele maatregelen. Het Verwey-Jonker Instituut concludeert naar aanleiding van deze gegevens dat de invloed van de Wgbh/cz verder strekt dan alleen tot de individuele rechtsbescherming. Daardoor is er met de Wgbh/cz een kleine stap vooruit gezet in het proces van mentaliteitsverandering, empowerment van de doelgroep en het benutten van het potentieel van personen met een functiebeperking.

Sinds 2005 biedt de Cgb partijen die om een oordeel vragen aan met mediation afspraken te maken inzake klachten over ongelijke behandeling. Inmiddels zijn 6 geslaagde mediations op de grond handicap of chronische ziekte tot stand gekomen. Mediation wordt met name geschikt geacht als het gaat over doeltreffende aanpassingen omdat daarmee de mogelijkheid aanwezig is afspraken te maken. In een oordeel kan de Cgb slechts beslissen of er al dan niet een onderscheid is gemaakt bij de weigering een doeltreffende aanpassing te verrichten.

Binnen de reguliere rechtspraak vormt de Wgbh/cz nauwelijks grond voor een juridisch geschil. De toepassing van de Wgbh/cz vindt voornamelijk plaats door de Cgb, concludeert het Verwey-Jonker Instituut.

Bruikbaarheid van de Wgbh/cz in de praktijk

De Wgbh/cz is gemodelleerd naar de Algemene Wet Gelijke Behandeling maar kent enkele begrippen die specifiek zijn voor de gronden handicap of chronische ziekte. De normstelling en de personele werkingsfeer van beide wetten zijn hetzelfde. De begrippen handicap of chronische ziekte zijn specifiek voor de Wgbh/cz en blijken in de praktijk goed uit te leggen zo concludeert de Cgb. De verplichting tot het treffen van doeltreffende aanpassingen in de Wgbh/cz is nieuw binnen de gelijkebehandelingswetgeving. De Cgb merkt daarover op dat de norm van de doeltreffende aanpassing zich goed laat uitleggen.

Verduidelijking van normadressaten

De Cgb constateert bij de toepassing van de Wgbh/cz in de praktijk, dat verduidelijking over de normadressaten nodig is. De Wgbh/cz differentieert niet tussen normadressaten waardoor de verplichting tot het maken van doeltreffende aanpassingen in dezelfde mate geldt voor bijvoorbeeld een uitzendbureau en een werkgever of voor een school en een stage-aanbieder. Deze wetsuitleg zou onvoldoende aansluiten bij de praktijk. De Cgb oordeelt daarom dat de plicht tot het treffen van doeltreffende aanpassingen primair rust op de persoon of instantie waarmee de begunstigde de sterkste juridische band heeft. De Cgb beveelt aan duidelijk in de wet op te nemen dat de verplichting tot het maken van doeltreffende aanpassingen primair rust op de persoon of instantie waarmee de begunstigde de sterkste juridische band heeft.

Het kabinet is van mening dat de door de Cgb aanbevolen differentiatie tussen normadressaten niet gewenst is. In het door de Cgb gegeven voorbeeld waarbij een student met een handicap of chronische ziekte een aanpassing nodig heeft om voor een opleiding een stage te kunnen doorlopen, zou bij toepassing van het criterium van de sterkte van de juridische band niet de stageaanbieder maar de school verplicht zijn tot het treffen van een aanpassing op de stageplek. Anders dan de Cgb is het kabinet van mening dat een dergelijke verplichting niet op een school rust. De verplichting aanpassingen te treffen bij stageaanbieders reikt verder dan de zeggenschap van de school. De school heeft slechts een inspanningsverplichting en geen resultaatsverplichting als het gaat om het verzorgen van stageplaatsen voor leerlingen/studenten en kan op grond van de Wgbh/cz verantwoordelijk worden gesteld voor de beschikbaarheid van stageplaatsen. In bovenstaand voorbeeld is aannemelijk dat, indien de school verantwoordelijk gesteld wordt voor de redelijke aanpassing bij de stageaanbieder, al gauw sprake zal zijn van een onevenredige belasting voor de school. Overigens wordt een onderscheid tussen betrokken normadressaten op basis van het criterium «sterkste juridische band» onvoldoende geacht, onduidelijk blijft waaraan een dergelijk criterium inhoudelijk getoetst moet worden. Het kabinet concludeert dat de

huidige opzet van de Wgbh/cz, de Cgb voldoende mogelijkheid geeft de norm te nuanceren en om per geval na te gaan op wie de verplichting rust tot het maken van een doeltreffende aanpassing.

De Cgb gaat er in haar oordeelsvorming voorts van uit dat personen en instanties die geen op rechtgevolg gerichte adviezen geven niet tot de kring van normadressaten behoren. Een adviseur bij wie advies wordt ingewonnen over de geschiktheid van een persoon voor bijvoorbeeld het vervullen van een bepaalde functie, wordt door de Cgb niet gezien als normadressaat. De mogelijk ongelijke behandeling door deze adviseur komt slechts tot uitdrukking in een advies aan bijvoorbeeld een toekomstige werkgever. Het is de betrokken werkgever die uiteindelijk besluit om de werknemer niet in dienst te nemen en daarmee eventueel ongelijk behandelt.

Het kabinet heeft begrip voor de door de Cgb aangebrachte beperking in de kring van normadressaten. Het, ter onderbouwing van besluiten over bijvoorbeeld arbeidsovereenkomsten, inwinnen van adviezen waarin tevens uitgangspunten zoals verwoord in de Wgbh/cz worden meegenomen kan gezien worden als een verantwoordelijkheid van de arbeids- of beroepsinstelling. Met de beperking in de kring van normadressaten zoals door de Cgb wordt toegepast, wordt deze verantwoordelijkheid nog eens benadrukt. Aangezien de door de Cgb toegepaste werkwijze niet strijdig is met de bedoeling van de Wgbh/cz is een wetswijziging waardoor de kring van normadressaten beperkt wordt, niet nodig.

Afstemming tussen de Wmk en de Wgbh/cz

De Cgb beveelt aan te onderzoeken in hoeverre het mogelijk is de Wet op de medische keuringen (Wmk) beter af te stemmen op de Wgbh/cz. In mijn brief van 11 februari jl. over gehandicaptenbeleid (Kamerstukken II 2008/09, 29 355, 24 170, nr. 86) heb ik aangegeven dat ik de samenhang met de Wet op de medische keuringen zie, waarop ik door de Cgb ben gewezen. De Cgb heeft aanbevolen te onderzoeken hoe de Wmk zodanig op de Wgbh/cz kan worden afgestemd, dat vragen en onderzoek gericht op arbeidsparticipatie en aanpassingen niet onder het keuringsverbod van de Wmk vallen.

Het kabinet heeft de verhouding tussen Wmk en Wgbh/cz gezien en daarbij de aanbeveling van de Cgb betrokken en wil daarover het volgende opmerken:

De Wmk beschermt de sollicitant tegen onnodige aanstellingskeuringen en lekenkeuringen in de vorm van vragen naar de gezondheid en ziekteverzuim tijdens het sollicitatiegesprek. Ook sollicitanten met een (vermeende) handicap of chronische ziekte ontnemen hieraan bescherming. Bij de totstandkoming van de Wgbh/cz is zorgvuldig gekeken naar de samenhang met de Wmk. De Wmk verbiedt aanstellingskeuringen, tenzij er voor de functie specifieke gezondheidseisen gelden. Ook bepaalt de wet dat er buiten de aanstellingskeuringen om, aan sollicitanten geen vragen gesteld mogen worden over de gezondheidstoestand en het ziekteverzuim (artikel 4, tweede lid, laatste volzin). Aanstellingskeuringen die noodzakelijk zijn vanwege de aard van de functie, mogen alleen verricht worden door artsen die deskundig zijn op het terrein van de arbeids- en bedrijfsgeneeskunde.

De Wmk laat de sollicitant vrij om tijdens het sollicitatiegesprek uit zichzelf informatie te verstrekken over zijn gezondheidstoestand met het oog op het aanpassen van het werk of de werkplek. Als het gaat om een aanpassing in zijn concrete situatie, dan is het aan de sollicitant om kenbaar te maken dat hij een aanpassing nodig heeft. Bij een aanpassing van het

werk kan worden gedacht aan een aanpassing van de organisatie van het werk of werktijden. Daarnaast kan het ook noodzakelijk zijn dat de werkplek wordt aangepast. Nadat het initiatief daartoe door de sollicitant is genomen, verbiedt de Wmk de werkgever niet te vragen welke voorziening noodzakelijk is, wil de aspirant-werknemer goed kunnen functioneren. Indien een werkgever wil beoordelen of een aanpassing daadwerkelijk noodzakelijk is, en zo ja welke aanpassing redelijk is, kan hij zich daarover laten adviseren door de Arbodienst en/of bedrijfsarts. Deze kan hiertoe onderzoek verrichten. Ook kan hij informatie inwinnen bij het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV) over werkplek-aanpassingen. Een aanpassingsonderzoek door de Arbodienst en/of bedrijfsarts, of het inwinnen van informatie bij het UWV, moet onderscheiden worden van een aanstellingskeuring. Van strijd met de Wmk zal hierbij geen sprake zijn. Daarnaast is van belang dat de aspirant-werknemer op basis van het Burgerlijk Wetboek wegens een dringende reden kan worden ontslagen als hij de werkgever niet informeert omtrent een ziekte waaraan hij lijdt of een gebrek dat hij heeft, indien hij weet of moet begrijpen dat hij vanwege die gezondheidstoestand ongeschikt is voor de functie of voor essentiële onderdelen daarvan (art. 7:678, tweede lid, onderdeel b, BW).

Voor sollicitanten is van belang dat zij bekend zijn met hun rechten en plichten, zowel in het kader van de Wmk als de Wgbh/cz, zodat zij, indien gewenst, zelf het initiatief kunnen nemen om een eventuele noodzaak voor een aanpassing bespreekbaar te maken.

Het kabinet is zich ervan bewust dat de Wmk het tijdens een sollicitatiegesprek bespreken van de mogelijkheden tot arbeidsparticipatie van een gehandicapte of chronisch zieke sollicitant en de daartoe benodigde aanpassingen beperkt en aan regels bindt. De aanbeveling van de Cgb is voor het kabinet aanleiding om te onderzoeken of er sprake is van een dusdanig afstemmingsprobleem tussen de Wmk en de Wgbh/cz dat daaruit een negatief effect voortvloeit op de arbeidsparticipatie van personen met een handicap of chronische ziekte. Indien er een negatief effect is op de arbeidsparticipatie van gehandicapten en chronisch zieken zal worden onderzocht of dit kan worden verholpen door een aanpassing van de Wmk, rekening houdend met de uitgangspunten van deze wet.

4. Effect van de Wgbh/cz op de participatie van personen met een handicap of chronische ziekte.

Personen met een handicap of chronische ziekte moeten in staat worden gesteld om te participeren. De Wgbh/cz geeft de mogelijkheid om het oordeel van de Cgb te vragen als ongelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte vermoed wordt. In de memorie van toelichting van het wetsvoorstel (Kamerstukken II 2001/02, 28 169, nr. 3, blz. 2) werd verondersteld dat de werking van de Wgbh/cz zich niet alleen zou beperken tot de verbetering van de individuele rechtsbescherming. Aangenomen werd dat discussie en debat over de met de Wgbh/cz vastgestelde normen waarin de gelijke behandeling van personen met een handicap of chronische ziekte verankerd is, zou leiden tot een bredere verspreiding van deze normen. De verspreiding van normen waarin de gelijke behandeling van personen met een handicap of chronische ziekte verankerd is, zou resulteren in een omgeving die beter op de mogelijkheden van personen met een handicap of chronische ziekte is aangepast en in het verdwijnen van vooroordelen, generaliserende beelden of stereotypen over personen met een handicap of chronische ziekte. De Wgbh/cz zou niet alleen via de verbetering van de rechtsbescherming maar ook langs andere wegen de participatie van personen met een handicap of chronische ziekte verbeteren.

Het effect van de Wgbh/cz in de samenleving

Het Verwey-Jonker Instituut is gevraagd te onderzoeken in hoeverre het debat over de met de Wgbh/cz gestelde norm is opgetreden en of het effect van de Wgbh/cz op de participatie van personen met een handicap of chronische ziekte binnen de terreinen van arbeid en beroepsonderwijs en in de samenleving in den brede kan worden vastgesteld. Het Verwey-Jonker Instituut heeft daartoe in de landelijke en regionale pers onderzocht in hoeverre het debat over de Wgbh/cz is doorgedrongen in de berichtgeving. Tevens is bekeken of er verandering is opgetreden in de wijze waarop personen met een handicap of chronische ziekte een rol spelen in de media en in hoeverre conclusies kunnen worden getrokken over het effect van de Wgbh/cz op de participatie van personen met een handicap of chronische ziekte.

Het Verwey-Jonker Instituut concludeert dat het brede maatschappelijke debat rond de Wgbh/cz slechts een beperkt platform lijkt te hebben gevonden in de Nederlandse pers. De verschuiving van de berichtgeving van het katern Economie naar de rubriek Politiek wordt – met enige goede wil – gezien als een aanwijzing dat de onkosten minder aandacht krijgen en de rechten van personen met een handicap of chronische ziekte politiek belangrijker zijn geworden.

In het onderzoek naar de rol van personen met een handicap of chronische ziekte in de media ziet het Verwey-Jonker Instituut dat personen met een handicap of chronische ziekte vaker zelf aan het woord lijken te komen. Hun maatschappelijke participatie of hun prestaties staan daarbij centraal. Het zou te ver gaan deze – positieve – bevinding aan de werking van de Wgbh/cz toe te schrijven. Het Verwey-Jonker Instituut concludeert dat de gelijke behandeling en de maatschappelijke participatie van personen met een beperking of chronische ziekte langzamerhand breed ingang vinden in de samenleving. De invloed van de Wgbh/cz op de participatie van personen met een handicap of chronische ziekte in de samenleving in den brede is echter niet te onderscheiden van de invloed van ander participatiebevorderend beleid.

Het effect van de Wgbh/cz op het terrein van arbeid

De bescherming die wordt geboden door de Wgbh/cz op het terrein van arbeid heeft een breed bereik. Onderscheid is verboden in de fase van werving en selectie, de arbeidsbemiddeling, het aangaan en beëindigen van een arbeidsverhouding, de arbeidsvoorwaarden, de scholing tijdens of voorafgaand aan een arbeidsverhouding, de doorstroom en de arbeidsomstandigheden. De Wgbh/cz is ook van toepassing op het vrije beroep (artikel 5 van de Wgbh/cz). Volgens de vaste oordelenlijn van de Cgb is er sprake van arbeid ingeval een persoon onder het gezag van een ander, al dan niet tegen beloning, arbeid verricht. Hiermee vallen ook atypische arbeidsrelaties, waaronder nulurencontracten, oproepcontracten, freelancecontracten, vrijwilligerswerk en stages onder de werking van de Wgbh/cz.

Het Verwey-Jonker Instituut heeft in verschillende expertmeetings werkgevers geraadpleegd over de werking van de Wgbh/cz. Uit de expertmeetings bleek dat werkgevers gelijke behandeling wenselijk achten en daarbij een «licht positief» effect van de Wgbh/cz op de positie van de werknemers met een functiebeperking waarnemen. Werkgevers uiten zorgen en irritatie over de financiële en administratieve lasten die gepaard zouden gaan met het treffen van doeltreffende aanpassingen waartoe de Wgbh/cz hen verplicht.

Een werknemer met een structurele functionele beperking kan met specifieke aanpassingen op de werkplek in staat worden gesteld zijn functie te vervullen. Het kabinet hecht eraan te benadrukken dat voor deze zogenaamde doeltreffende aanpassingen, vergoedingsmogelijkheden op grond van de Wet WIA gebruikt kunnen worden. Voorts heeft het UWV, dat de verstrekking van voorzieningen ten behoeve van de aanpassing van de werkplek op grond van genoemde wet uitvoert, de taak de aanvraagprocedures zo kort mogelijk te houden. De gemiddelde doorlooptijd van de procedures is nu vier weken. Daar waar sprake is van complexe aanpassingen, kan echter van een langere periode sprake zijn.

Uit de oordelenlijn van de Cgb kan worden opgemaakt dat er altijd een individuele toetsing moet plaatsvinden in alle mogelijke situaties op de arbeidsmarkt. Er mag nooit onderscheid worden gemaakt op grond van een algemeen beeld van de participatiemogelijkheden die iemand met een bepaalde handicap of chronische ziekte zou kunnen hebben. Het Verwey-Jonker Instituut concludeert dat personen met een functiebeperking betere bescherming lijken te genieten door de Wgbh/cz daar waar het gaat om afwijzingen in de precontractuele fase. Een afwijzing moet deugdelijk worden gemotiveerd en als deze is gebaseerd op een algemeen oordeel over de functiebeperking zonder concretisering naar het individuele geval, dan is er sprake van een verboden onderscheid. De Wgbh/cz leidt dus tot verbetering van de individuele rechtsbescherming. Participatiebevorderende instrumenten en maatregelen zoals vastgelegd in de Wet WIA en andere sociale verzekeringswetten blijken een groter effect te hebben op de participatie van personen met een handicap of chronische ziekte, aldus het Verwey-Jonker Instituut.

Het effect van de Wgbh/cz op het terrein van beroepsonderwijs

Het Verwey-Jonker Instituut is van mening dat in de schaduw van de wet met name het beroepsonderwijs interventies heeft gepleegd ter bevordering van gelijke behandeling en ter voorkoming van discriminatie van leerlingen met beperkingen. Vooral instellingen in het hoger en universitair onderwijs zijn actief om de toegankelijkheid van hun onderwijs te vergroten zo stelt het Verwey-Jonker Instituut. De door het Verwey-Jonker Instituut geraadpleegde experts uit het onderwijs zijn positief over de individuele rechtsbescherming die de Wgbh/cz biedt. Daarnaast constateren deze experts dat de Wgbh/cz «zetjes» kan geven aan ontwikkelingen die gaande zijn. Instellingen voelen nu iets meer dwang.» Het Verwey-Jonker Instituut concludeert dat ook op het terrein van beroepsonderwijs geldt dat het stimulerend beleid op het eerste spoor, zoals de regelingen voor de LGF, de pgb's en het Impuls-project Handicap en Studie, een groter direct effect op de participatie van studenten met een handicap of chronische ziekte hebben dan de Wgbh/cz.

De Cgb doet de aanbeveling algemene richtlijnen op te stellen, die scholen als hulpmiddel kunnen gebruiken om de toegankelijkheid voor studenten met een handicap of chronische ziekte te vergroten. Ook adviseert de Cgb een periodieke meting van de toegankelijkheid van instellingen voor beroepsonderwijs uit te voeren zodat kan worden nagegaan in hoeverre vooruitgang wordt geboekt en hoe daarop ingespeeld kan worden.

De aanbeveling richtlijnen op te stellen die scholen als hulpmiddel kunnen gebruiken om de toegankelijkheid te vergroten, is geheel in lijn met de door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voorgenomen maatregelen zoals die met het Plan van Aanpak terugdringing belemmeringen voor studenten met een functiebeperking op de instellingen in het hoger onderwijs (Kamerstukken II 2004/05, 29 410, nr. 31) en de voort-

gangsrapportage aan de Tweede Kamer (Kamerstukken II 2007/08, 31 288, nr. 32) daarover zijn aanvaard. Het Plan van Aanpak beoogt een maatstaf op te stellen voor de voorzieningen die instellingen voor het hoger onderwijs minimaal in huis moeten hebben om studenten met een handicap of chronische ziekte de aanpassingen te kunnen geven waarop zij volgens de Wgbh/cz recht hebben. Om de toegankelijkheid van studenten met een handicap of een chronische ziekte tot het mbo te vergroten, zal de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een externe werkgroep waarin onder andere belangenorganisaties, mbo-instellingen en de Cgb vertegenwoordigd zijn, opdracht geven handvatten te formuleren waarmee scholen hun opleidingen (inclusief examinering) doeltreffend kunnen aanpassen aan de handicap of chronische ziekte van de student. Een vergelijkbare werkgroep wordt ingesteld voor het hoger onderwijs (Kamerstukken II 2007/08, 31 288, nr. 32).

Over de toegankelijkheid van onderwijsinstellingen kan opgemerkt worden dat deze bij mbo-instellingen al sinds enige tijd periodiek gemeten wordt. Uit de Onderzoek Deelnemers Informatie monitor van 2008 (ODIN 5), die sinds vijf jaar in opdracht van de Jongerenorganisatie Beroepsonderwijs (JOB) onder de deelnemers en mbo-instellingen wordt uitgevoerd, blijkt dat slechts een derde deel van de ondervraagden die in min of meerdere mate te maken heeft met een beperking aangeeft dat de school rekening met hen houdt. Een andere monitor door Risbo¹ uitgevoerd, beperkt zich tot de deelnemers die een opleiding volgen met behulp van LGF, die sinds 1 januari 2006 in het mbo is ingevoerd. Gedurende drie achtereenvolgende jaren is deze monitor inmiddels uitgevoerd onder studenten met een handicap of chronische ziekte en onder de begeleiders van steunpunten studie en handicap. Uit de metingen komt naar voren dat het merendeel van de studenten wordt ingeschreven op de opleiding van hun eerste keuze en niet te maken heeft gekregen met afwijzingen. De eerste resultaten van een onderzoek naar de vertraging en uitval van studenten met een functiebeperking in het hoger onderwijs zullen binnenkort beschikbaar komen. Hetzelfde onderzoek zal twee jaar na de eerste meting nog eens herhaald worden.

5. Bekendheid inzake de Wgbh/cz

De Wgbh/cz is voor haar werking voor een groot deel afhankelijk van personen met een handicap of chronische ziekte zelf. «In principe ligt het initiatief tot het effectueren van het recht op de benodigde aanpassingen en voorzieningen bij de betreffende student zelf» stelt de Cgb (blz 26; Zonder vallen en opstaan). Een oordeel van de Cgb of een uitspraak van de rechter, kan bijdragen aan het opheffen van de ongelijke behandeling van de klager en ook andere in een vergelijkbare situatie verkerende personen kunnen vervolgens daarvan profiteren. Debat en discussie over de in een oordeel vastgestelde norm kunnen leiden tot de verspreiding van deze norm in de samenleving en daarmee tot een maatschappelijke gedragsverandering. Deze maatschappelijke gedragsverandering is nodig om de participatie van personen met een handicap of chronische ziekte te bevorderen. De voorzitter van de CG-raad, riep kort na het in werking treden van de Wgbh/cz zijn achterban op, zich te laten horen. Hij stelde: «Wetgeving alleen is niet genoeg voor gelijke behandeling. Er zal pas echt wat veranderen als u voor uw rechten opkomt, maak gebruik van uw recht!». De CG-raad heeft zich ook nadien voortdurend ingespannen het belang van de Wgbh/cz te benadrukken.

¹ Tudjman, T. en H. Braam (2007). De invoering van de rugzakregeling in het MBO. De 1e meting van de monitor over de invoering van de leerlinggebonden financiering in het MBO onder steunpunten en begeleiders. Rotterdam, RISBO.

De Cgb constateert op grond van het grote aantal vragen om informatie dat betrekking heeft op zaken die niet vallen binnen de werkingsfeer van de Wgbh/cz, dat de informatieverstrekking over de mogelijkheden van de Wgbh/cz verbetering behoeft. Het Verwey-Jonker Instituut is van mening

dat er misverstanden leven over de werkingssfeer van de Wgbh/cz die niet bevorderlijk zijn voor de werking van de wet in de praktijk. Voorbeelden van deze misverstanden zijn dat de Wgbh/cz geen rol zou kunnen spelen als ongelijke behandeling vermoed wordt tijdens de sollicitatieprocedure, dat stages niet onder de werking van de Wgbh/cz zouden vallen en dat er nauwelijks een effect verwacht mag worden van een uitspraak van de Cgb over de vermeende ongelijke behandeling.

De resultaten van het NIVEL onderzoek waarmee werd aangetoond dat 50% van de ondervraagden aangaf bekend te zijn met de Wgbh/cz, geven aan dat ook de bekendheid van de Wgbh/cz dient te worden vergroot. De Wgbh/cz zal effectiever worden bij meer bekendheid, verbetering van de bekendheid van en meer voorlichting over de wet worden daarom nodig geacht.

De Cgb stelt in concreto voor te stimuleren dat instellingen voor beroeps- onderwijs informatie over studeren met een beperking opnemen in studiegidsen, folders en op websites, en te bevorderen dat in het curriculum van docentenopleidingen een standaardonderdeel wordt opgenomen over de wijze waarop ondersteuning geboden kan worden aan deelnemers met beperkingen.

De aanbevelingen van de Cgb over de verbetering van de bekendheid van de Wgbh/cz in het onderwijs zijn grotendeels in lijn met de activiteiten die op dit moment al worden ontplooid op het gebied van verbetering van de informatieverstrekking voor studenten met een functiebeperking. In de voortgangsrapportage van het Plan van aanpak Terugdringing belemmeringen in het Hoger Onderwijs voor studenten met een functiebeperking (Kamerstukken II 2007/08, 31 288, nr. 32) is voorzien in voorlichting over de Wgbh/cz voor studenten en instellingen. Verder was in het kader van de actieplannen van instellingen de verbetering van de voorlichting een van de speerpunten. Daarnaast heeft de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap besloten de algemene voorlichtingstaken van het Expertisecentrum Handicap en Studie jegens studenten en instellingen voort te zetten. Met het Expertisecentrum wordt tevens overlegd over de mogelijkheid van een project met specifieke voorlichting aan examencommissies. Alle mbo-instellingen hebben inmiddels al wel een steunpunt studie en handicap binnen hun muren waar studenten met een handicap of chronische ziekte, maar ook docenten terecht kunnen met vragen en problemen. Het belang van de Wgbh/cz wordt door veel organisaties in het onderwijsveld onderschreven. Ook zij spannen zich in de Wgbh/cz onder de aandacht van belanghebbenden te brengen. Enkele voorbeelden daarvan zijn Platform gehandicapten mbo, dat de toegankelijkheid van educatie en beroepsonderwijs voor deelnemers met een handicap of chronische ziekte wil vergroten door middel van deskundigheidsbevordering van de leden en de Jongerenorganisatie beroepsonderwijs (JOB), die recent een thema heeft gewijd aan het wettelijk recht op gelijke behandeling van deelnemers en tevens bezig is met de ontwikkeling van een draaischijf «studeren met een handicap», waarin alle rechten en plichten van deelnemers met een handicap of beperking zijn opgenomen. In opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zal, tijdens de komende studie-/voorlichtingsdagen die georganiseerd worden voor docenten en begeleiders van deelnemers met een beperking of handicap, (opnieuw) aandacht worden besteed aan het thema studeren met een handicap en de relatie met de Wgbh/cz. Voorts wordt in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de brochurereeks «Speciale aandacht gevraagd» ontwikkeld. De brochures bevatten informatie over de verschillende beperkingen en over de wijze waarop met deelnemers met een dergelijke beperking moet worden omgegaan en zijn bedoeld voor docenten van mbo-instellingen en praktijk begeleiders.

De Cgb ziet ook nog mogelijkheden meer bekendheid aan de Wgbh/cz te geven door in het curriculum van docentenopleidingen een standaard-onderdeel op te nemen over de wijze waarop ondersteuning geboden kan worden aan deelnemers met beperkingen. Over de deskundigheidsbevordering van docenten in het hoger onderwijs heeft de overheid echter geen zeggenschap. In het kader van de Actieplannen van de instellingen wordt hier door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aandacht voor gevraagd bij de onderwijsinstellingen. Het Expertisecentrum Handicap en Studie kan door de instellingen worden ingeschakeld bij vragen over de ondersteuning aan deelnemers met beperkingen.

Gezien het aantal geconstateerde misvattingen over de werkingssfeer van de Wgbh/cz is tevens enige verduidelijking nodig over de mogelijkheden die de Wgbh/cz biedt om gelijke behandeling op de verschillende terreinen af te dwingen. Voorlichting over de verschillende vormen van ongelijk behandelen in de dagelijkse praktijk kan daaraan bijdragen. Het kabinet is naast de genoemde initiatieven op het gebied van onderwijs, voornemens op korte termijn verschillende initiatieven inzake de voorlichting over de Wgbh/cz te ontplooiën en te ondersteunen. Een eerste stap hierin is al gezet met de voorlichting rond de recente uitbreiding van de Wgbh/cz met de terreinen wonen en primair en voortgezet onderwijs. In nauwe samenspraak met sleutelorganisaties, zoals de CG-raad, is gekozen voor een voorlichtingstraject van samen optrekken, uiteraard met behoud van ieders verantwoordelijkheid in dezen. Onmiddellijk na inwerkingtreding van de uitbreiding van de Wgbh/cz met wonen en onderwijs zijn alle voorlichtingsmiddelen herzien, dan wel zijn voorbereidingen getroffen om ze op korte termijn te herzien. Daarnaast wordt de directe personen publieksvoorlichting rond de uitbreiding met de sleutelorganisaties en enkele belangenverenigingen afgestemd. Aanvullend zal de komende maanden worden ingezet op het faciliteren van de communicatie over de Wgbh/cz door andere organisaties. Sleutelorganisaties, belangenverenigingen en antidiscriminatiebureaus zullen worden voorzien van meer en specifiekere redactionele informatie dan enkel een persbericht of een nieuwe brochure. Tevens wordt aangehaakt bij de publiciteit rond aanpalende thema's. In bijvoorbeeld de landelijke publiciteitscampagne over de Wet op de gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen die onlangs van start is gegaan, wordt specifiek aandacht gegeven aan de grond handicap of chronische ziekte. Op deze manier zal de doelgroep beter en genuanceerder geïnformeerd worden. Uit de eerste fase van het nieuwe voorlichtingstraject is reeds een zeer positieve respons van sleutelorganisaties en belangenverenigingen te melden. De verwachting is dat de verbeterde informatieverstrekking alsmede de met de Wet op de gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen toegenomen toegankelijkheid, op termijn zal leiden tot een toename in het gebruik van de mogelijkheid om met de Wgbh/cz de gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte te verbeteren.

6. Overige gelijkebehandelingswetgeving op grond van handicap en chronische ziekte

In haar aanbevelingen dringt de Cgb aan op de spoedige uitbreiding van de Wgbh/cz met de terreinen primair en voortgezet onderwijs en goederen en diensten en benadrukt het belang van de verschillende internationale initiatieven op het gebied van de gelijke behandeling van personen met een handicap of chronische ziekte. Deze gelijkebehandelingstrajecten vallen weliswaar buiten het bestek van deze evaluatie maar worden gezien de aanbevelingen van de Cgb wel kort aan de orde gesteld.

Uitbreiding van de Wgbh/cz

De uitbreiding van de Wgbh/cz met de terreinen wonen en primair en voortgezet onderwijs is inmiddels vastgesteld (Stb. 2009, 101). De uitbreiding met het terrein wonen is 15 maart jongstleden in werking getreden en op 1 augustus van dit jaar zal de uitbreiding op het terrein van het primair en voortgezet onderwijs in werking treden. De algemene maatregel van bestuur over het openbaar vervoer is in een vergevorderd stadium en zal naar verwachting dit najaar worden voorgehangen bij de Tweede Kamer.

Inzake het standpunt van de Cgb om de werkingssfeer van de Wgbh/cz spoedig uit te breiden met het goederen- en dienstenverkeer, wil ik opmerken daarvoor alle begrip te hebben. Echter, zoals ik in mijn brief van 29 september 2008 (Kamerstukken II 2008/09, 29 355, 24 170, nr. 37) uiteen heb gezet, is een beter inzicht in wat deze uitbreiding zal gaan betekenen voor de praktijk nodig. Bij de besluitvorming daarover dienen tevens de uitgangspunten betrokken te worden van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap van de Verenigde Naties (hierna het verdrag) en het voorstel van de Europese Commissie voor een brede EU-Richtlijn betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid.

Internationale gelijkebehandelingstrajecten

Op internationaal niveau heeft de participatie van personen met een beperking de laatste jaren veel aandacht gekregen. Het kabinet is verheugd over deze initiatieven waarmee het belang van de gelijke behandeling en de participatie van personen met een handicap of chronische ziekte duidelijk wordt onderschreven.

De Cgb beveelt aan om maatregelen te nemen die op Europees niveau leiden tot de totstandkoming van de brede EU-Richtlijn. De positieve houding van de Cgb ten opzichte van het tot stand komen van de brede EU-Richtlijn wordt ondersteund door het kabinet; een communautaire aanpak kan rechtszekerheid bieden aan alle marktdeelnemers en burgers binnen de Europese Gemeenschap. Om reden van rechtsonzekerheid over de reikwijdte en de terminologie in het voorstel en het als gevolg daarvan ontbreken van voldoende zicht op de consequenties heeft Nederland zich echter terughoudend opgesteld bij de beoordeling van het voorstel. Nederland neemt in de besprekingen een actieve positie in.

De Cgb dringt er tevens op aan het verdrag spoedig te ratificeren en te implementeren. Het kabinet is van mening dat een spoedige ratificatie en implementatie van het verdrag inderdaad noodzakelijk zijn. Nog dit voorjaar zal een besloten werkconferentie georganiseerd worden met als doel oplossingen te vinden voor mogelijke knelpunten in de verhouding tussen het verdrag en de Nederlandse rechtsorde.

Conclusie

Op basis van de verrichte onderzoeken, concludeert het kabinet dat de Wgbh/cz een doeltreffend instrument is om de individuele rechtsbescherming van personen met een handicap of chronische ziekte te verbeteren. De Wgbh/cz kan daarmee ook gezien worden als een stap vooruit in het bevorderen van de participatie van personen met een handicap of chronische ziekte. Meer voorlichting is nodig omdat een betere bekendheid zal bijdragen aan een intensiever gebruik van het juridische instrument. Meer bekendheid zal ook leiden tot een bredere verspreiding van normen

waarin de gelijke behandeling van personen met een handicap of chronische ziekte is verankerd, in de samenleving.

De staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M. Bussemaker